

DÉJÀ VU Paul van der Steen

Sprintkoning EK atletiek was ook voetballer en wielrenner

Dafne Schippers moet de koningin van de EK atletiek in Amsterdam worden. In 1934 werden de kampioenschappen voor het eerst gehouden. Toen domineerde een Nederlandse man de sprintnummers.

Het Franse sportblad *L'Auto* noemde Chris Berger eind 1933 al de beste Europese sprinter. In 1934, tijdens de eerste Europese kampioenschappen atletiek, kon de Nederlandse sprinter die reputatie waarmaken met echte titels. Plaats van handeling: het Mussolini-stadion in Turijn. Het fascistische Italiaanse regime misbruikte het festijn voor propagandadoel-einden. De nazi's deden er inspiratie op voor 'hun' Olympische Spelen van 1936.

Berger was nog niet eens zo heel lang bezig met atletiek. In 1928 voetbalde hij bij DWS in Amsterdam, toen een overwinning tijdens een atletiekkampioenschap voor voetballers hem wees op zijn mogelijkheden in de moeder der sporten.

Chris Berger, de snelste man van Europa in 1934, voetbalde zes jaar eerder nog bij het Amsterdamse DWS

Berger's faam groeide snel. In het cruciale seizoen 1934 lieten zijn prestaties aanvankelijk te wensen over. Zijn Duitse concurrent Borchmeyer en de Hongaars Sir kloten betere tijden. Pas hartje zomer, net op tijd voor de EK, begon zijn vorm te groeien.

In Turijn maakte de 23-jarige Berger grote indruk in de series en de halve finale van 100 meter. Tijdens de finale leek hij onbedreigd te winnen, maar in de laatste dertig meter verkrampte de Nederlander en kwam Borchmeyer steeds dichterbij. Het was lastig te zien wie als eerste over de streep ging. De officials riepen de Duitser tot winnaar uit.

Sportliehebber Adriaan Paulen,

na de oorlog voorzitter van de Koninklijke Nederlandse Atletiek Unie en de Europese wereld-atletiekbond, zat op de tribune en zag het anders. Met steun van enkele Italiaanse toeschouwers tekende hij protest aan.

Voor aanvang van de laatste wedstrijd van de EK keek de jury de film van de sprintfinale terug. De beelden lieten geen twijfel bestaan over de winnaar: Berger kwam met zeker veertig centimeter voorsprong aan de voorste streep. Het protest werd toegewezen.

Berger hoorde het net voor de finale van de 200 meter. Die won hij daarna met minime verschil van de Hongaars Sir. De Nederlander was nu ontbetend de snelste man van Europa. Mogelijk lag nog een derde gouden medaille op hem te wachten.

Op de 4 x 100 meter estafette werd vooraf een felle strijd tussen Nederland en Duitsland verwacht. Maar echt spannend werd het niet. De eerste Nederlandse wissel tussen Osendarp en Boersma was slecht en de laatste liep ook matig. Berger kon als slotloper de achterstand niet meer goed maken. De Duitsers wonnen het goud, Hongarije het zilver en Nederland moest genoegen nemen met brons.

Toch was dagblad *De Tijd* tevreden. "Voldoende is gebleken, dat Nederland met zijn klein selectie-groepje een uitstekend figuur heeft geslagen. Dat deze successen de afgehele atletiekbeoefening in ons land ten goede zullen kunnen, staat buiten twijfel."

Terug in Amsterdam werd Berger onthaald met een zoem van zijn moeder en een hulding.

In 1935 beproefde Berger zijn geluk als sprinter in de wielrennerij. Het werd geen succes. In 1936 richtte hij zich weer op de atletiek. Het fietsavontuur had hem geen goed gedaan. Op de Olympische Spelen in Berlijn versnelde hij in de kwartfinales van de 100 meter. Tinus Osendarp werd de grote Nederlandse sprintheld door in de finales van de twee kortste sprintnummers in het kielzog van Jesse Owens als derde en eerste blanke te eindigen. De Nederlandse ploeg met Berger behaalde de finale van de 4 x 100 meter estafette, maar werd gediskwalificeerd nadat Osendarp het stokje had laten vallen.

ANDERS BOUWEN Heumensoord was een noodmaatregel. Bij een nieuwe piek in de instroom van asielzoekers hoopt het Coa op voldoende betere huisvesting. Dankzij een prijsvraag.

tekst Onno Havermans

Op zoek naar een thuis voor wie ver van huis is

Jurrian Knijffrijzen houten containers krijgen na de zomer een plekje op een van de Nederlandse asielzoekerscentra. Hoe pakt het uit, zo wil het Coa weten, als je een vluchtelingengemeenschap van een paar al-leestanden laat wonen in zo'n duurzame blokendoos met inpluggbare keuken en badkamer, die desgewenst per vrachtwagen naar een nieuwe bestemming kan worden gereden?

Vast veel beter dan de lawaaiige tenten in het niet alrijd even schone Heumensoord. Het inmiddels afgebroken opvangkamp bij Nijmegen kreeg begin dit jaar flinke kritiek van de Nationale Ombudsman en het College voor de Rechten van de Mens, die de opvang onder de maat, ongezoond en onveilig noemden.

Maar Heumensoord was keihard nodig, toen elke week bijna vierduizend vluchtelingen het land binnenkwamen, zegt Carolien Schippers, manager huisvesting bij Centraal orgaan opvang asielzoekers (Coa). "We zijn bij dit het gelukt is iedereen een bed en onderdak te geven", aldus Schippers. "Deze noodopvang verminderd we in de toekomst liever, maar de instroom is grillig, het is nu rustig maar dat kan zo weer omslaan. Dan moeten we nog sneller schakelen, als het kan met andere vormen van opvang, ander materiaal en nieuwe ontwerpen."

Vandaar de prijsvraag 'A home away from home', die het Coa en de Rijksbouwmeester begin dit jaar uitschreven. Met zijn houten blokken - Finch Buildings, vernoemd naar de door Charles Darwin om zijn aanpassingsvermogen beschreven vienk - won Knijffrijzen overtuigend. De jonge architect deelt de eer met vijf andere winnaars, maar ook al is die maar tijdelijk, zonder andere woningzoekenden tekort te doen. In de eerste helft van dit jaar is de achterstand verder opgelopen tot 5283 wachtenden in azc's.

De blokken van Finch Buildings zouden een goede oplossing kunnen zijn, zei burgemeester Jos Wiene van Katwijk, voorzitter van de asielcommissie van de Vereniging Nederlandse Gemeenten, vorige week bij de prijsuitreiking. Maar ook de Solar Cabin van ontwerpers Bram Zondag en Arjan de Nooijer is kansrijk. Op aanwijzing van de jury verrijfden zij hun principe 'dak onder de zon' tot een makkelijk verplaatsbare noodwoning met een schuin dak vol zonnepanelen, die genoeg opwekken om ook een al bestaande buurtwoning van energie te voorzien. Integratie in plaats van verdringing op de woningmarkt, is het idee.

Het Coa hoopt dankzij de wedstrijd sneller nieuwe opvangplaatsen te kunnen vinden en inrichten. "Tot nu toe hebben we een vrij beperkte markt", zegt Schippers. "De units waren op een gegeven moment gewoon op, er moesten nieuwe worden gemaakt."

'Er is een bredere groep mensen met weinig geld, die snel een betaalbare woning nodig heeft'

Het ontwerp Re-settle van René van Zutik: tentachtige constructies van piepschuim.

Finch Buildings, tijdelijk op de Kop van Java-eiland in Amsterdam. FOTO PATRICK POST

Het ontwerp Re-settle van René van Zutik, die met een gloeidraad uit blokken piepschuim een soort tenten snijdt, kan volgens de jury goed worden gebruikt voor opvang in de regio. "Het piepschuim zorgt voor een goed geïsoleerde schil", zegt Schippers, die uitsluit naar het prototype, de huisjes zijn simpel te koppelen, terwijl ze de bewoner toch privacy bieden.

Streetbeeld Toch is het lang niet zeker dat de winnende ontwerpen straks in het straatbeeld zullen opduiken, waarschuwt Schippers. "We kunnen niet zomaar met een partij met een goed idee in zee gaan. We hebben te maken met aanbestedingsregels en soms zelfs met commerciële concepten. Voor een hotel heb je een andere businesscase nodig dan voor asielopvang."

Terwijl een hotel juist een van de winnaars is waar de jury wel toekomst in ziet. De afgedankte Bijlmerbajes en de voormalige belastingkantoren in Dordrecht en Nijmegen dienen als voorbeelden voor Hotel Nice to Meet You, waarin Studio Tuitthof asielzoekers en toeristen in hetzelfde leegstaande gebouw wil onderbrengen. Ze ontmoeten elkaar dan in gezamenlijke ruimtes als lobby, restaurant en sportzaal en het hotel kan als leerwerkplaats dienen voor asielzoekers met een verblijfsstatus. De hotelkamers zijn makkelijk om te bouwen tot azc-kamers of, bij onderbezetting, tot appartementen voor senioren of studenten.

Ook het ontwerp De Tusse ruimte van de Delftse studente Anneloes de Koff, voorziet in de tijdelijke invulling van een leegstaand gebouw. Met hout en karton creëert ze straaits en pleinen in een voormalige bedrijfskade, waarin de wooneenheden bestaan uit de door Pieter Stoutjesdijk van The-NewMakers ontworpen Comfort Cabins: alle woonvoorzieningen in een makkelijk verplaatsbaar blok van 4,5 vierkante meter.

"We hebben in november in het Groningse Kolham de eerste bedrijfsruimte in gebruik genomen als azc", zegt Schippers. "Het laatste bij dit soort panden is meestal de lichtinval en het regelen van de temperatuur. De Tusse ruimte lijkt vooral voor dat laatste een goede oplossing. Daarnaast zijn er al oude kloosters, gevangnissen en enkele kantoren omgebouwd. We willen het liefst op plekken zitten waar voorzieningen zijn: school, zorg en winkels, niet op een verlaten bedrijventerrein."

Herenboerderijen Maar Meijer wil meer. In overleg met de Stichting Groninger Landschap ontwikkelde hij een oplossing voor monumentale herenboerderijen die door leegstand dreigen te vervallen. Als de stichting met subsidie zo'n boerderij aankoopt kunnen vluchtelingen die in een leerwerkproject opknappen, terwijl ze tijdelijk op het erf wonen in de houten kubussen. "Je brengt veel problemen bij elkaar", erkent Meijer, "maar als er klimaat is, is er ook groei. De komst van vluchtelingen brengt weer leven in een dorp, de school en winkels. Er moet iets gebeuren met die erven, met de dorpen en met die vluchtelingen."

Herengroen Maar Meijer wil meer. In overleg met de Stichting Groninger Landschap ontwikkelde hij een oplossing voor monumentale herenboerderijen die door leegstand dreigen te vervallen. Als de stichting met subsidie zo'n boerderij aankoopt kunnen vluchtelingen die in een leerwerkproject opknappen, terwijl ze tijdelijk op het erf wonen in de houten kubussen. "Je brengt veel problemen bij elkaar", erkent Meijer, "maar als er klimaat is, is er ook groei. De komst van vluchtelingen brengt weer leven in een dorp, de school en winkels. Er moet iets gebeuren met die erven, met de dorpen en met die vluchtelingen."

Herengroen Maar Meijer wil meer. In overleg met de Stichting Groninger Landschap ontwikkelde hij een oplossing voor monumentale herenboerderijen die door leegstand dreigen te vervallen. Als de stichting met subsidie zo'n boerderij aankoopt kunnen vluchtelingen die in een leerwerkproject opknappen, terwijl ze tijdelijk op het erf wonen in de houten kubussen. "Je brengt veel problemen bij elkaar", erkent Meijer, "maar als er klimaat is, is er ook groei. De komst van vluchtelingen brengt weer leven in een dorp, de school en winkels. Er moet iets gebeuren met die erven, met de dorpen en met die vluchtelingen."

In Hotel Nice to Meet You worden asielzoekers én toeristen ondergebracht

De Tusse ruimte, ontworpen door Anneloes de Koff, met daarin de Comfort Cabins van Pieter Stoutjesdijk.

Hardloerwedstrijd in Amsterdam. Van links: Osendarp, Van Beveren, Berger en Boersma. FOTO ANP/J.D. OSKE